

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO

VERICY TRSTENJAK

przedstawiona w dniu 11 czerwca 2008 r.¹

I — Wprowadzenie

z zastosowaniem karnetów TIR (zwanej dalej „konwencją TIR”) ² stanowi, iż:

1. W niniejszej sprawie Komisja zwraca się do Trybunału o stwierdzenie, iż Republika Włoska uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążyą na mocy przepisów wspólnotowych dotyczących systemu środków własnych Wspólnoty, odmawiając zapłaty odsetek za zwłokę wynikających ze zwłoki w zaksięgowaniu środków własnych pochodzących z procedur celnych, w ramach których towar został dostarczony w terminie do urzędu przeznaczenia, ale dowód potwierdzający to dostarczenie został przedstawiony z opóźnieniem w urzędzie wyjścia.

„Niniejszą konwencję stosuje się do przewozu towarów bez przeładunku przez jedną lub kilka granic, od wyjściowego urzędu celnego jednej Umawiającej się Strony do docelowego urzędu celnego innej Umawiającej się Strony lub tej samej Umawiającej się Strony, w pojazdach drogowych, zespołach pojazdów lub w kontenerach, jeżeli jakaś część przewozu między rozpoczęciem i zakończeniem operacji TIR jest wykonywana przez transport drogowy”.

II — Ramy prawne

3. Zgodnie z art. 4 konwencji TIR:

A — *Konwencja TIR*

2. Artykuł 2 konwencji celnej dotyczącej międzynarodowego przewozu towarów

„Od towarów przewożonych zgodnie z procedurą TIR nie będą uiszczane lub składane do depozytu w przejściowych urzędach celnych opłaty i podatki przywozowe i wywozowe”.

1 — Język oryginału: słoweński.

2 — Dz.U. L 252 z dnia 14 września 1978 r., s. 2.

4. Zgodnie z brzmieniem art. 8 konwencji TIR:

osób, od której lub których kwoty bezpośrednio się należą”.

„1. Stowarzyszenie poręczające zobowiąże się do uiszczenia należnych opłat i podatków przywozowych lub wywozowych, zwiększonych ewentualnie o odsetki za zwłokę, które mogą się należeć na mocy ustaw i przepisów celnych państwa, w którym ujawniono nieprawidłowość odnoszącą się do operacji TIR. Będzie ono zobowiązane do zapłacenia tych kwot na zasadzie odpowiedzialności wspólnej i solidarnej z osobami, od których należne są te kwoty.

2. Jeżeli ustawy i przepisy Umawiającej się Strony nie przewidują uiszczania opłat i podatków przywozowych lub wywozowych w przypadkach określonych w ustępie 1, stowarzyszenie poręczające zobowiąże się do zapłacenia, na tych samych warunkach, kwoty równej opłatom i podatkom przywozowym lub wywozowym, zwiększonym o jakiegokolwiek odsetki za zwłokę.

[...]

7. Gdy kwoty wymienione w ustępach 1 i 2 staną się wymagalne, właściwe władze powinny, w miarę możliwości, przed skierowaniem roszczenia do stowarzyszenia poręczającego zażądać ich zapłaty od osoby lub

5. Artykuł 11 konwencji TIR stanowi, iż:

„1. Gdy karnet TIR nie został zwolniony lub gdy zwolnienie karnetu TIR zawiera zastrzeżenia, właściwe władze nie będą miały prawa żądać od stowarzyszenia poręczającego uiszczenia kwot wymienionych w ustępach 1 i 2 artykułu 8, jeżeli w terminie jednego roku, licząc od dnia przyjęcia karnetu TIR przez te władze, nie zawiadomiły one na piśmie stowarzyszenia o niezwolnieniu lub zwolnieniu z zastrzeżeniami. Postanowienie to będzie miało zastosowanie również w razie zwolnienia uzyskanego podstępem lub przez nadużycie, lecz wówczas termin będzie dwuletni.

2. Żądanie uiszczenia kwot wymienionych w ustępach 1 i 2 artykułu 8 powinno być skierowane do stowarzyszenia poręczającego nie wcześniej niż z upływem trzech miesięcy, licząc od dnia, w którym stowarzyszenie to zostało powiadomione o niezwolnieniu karnetu TIR, zwolnieniu z zastrzeżeniami lub zwolnieniu uzyskanym podstępem lub przez nadużycie, i nie później niż w terminie dwóch lat, licząc od tego samego dnia. Jednakże w przypadkach, które w wymienionym terminie dwóch lat będą przedmiotem postępowania sądowego, żądanie to powinno być skierowane w terminie jednego roku, licząc od dnia, w którym orzeczenie sądu stało się prawomocne.

3. Dla uiszczenia żądanych kwot stowarzyszenie poręczające będzie rozporządzać trzymiesięcznym terminem, licząc od dnia skierowania do niego żądania zapłaty. Stowarzyszenie otrzyma zwrot uiszczonych kwot, jeżeli w terminie dwóch lat od dnia skierowania żądania zapłaty ustalone zostanie w sposób zadowalający władze celne, że w odniesieniu do danej czynności przewozu nie została popełniona żadna nieprawidłowość”.

- a) towarów niewspólnotowych, niepodlegających w tym czasie należnościom celnym przywozowym i innym opłatom ani środkom polityki handlowej;
- b) towarów wspólnotowych, podlegających środkom Wspólnoty nakładającym wymóg ich wywozu do państw trzecich i dla których zostały dokonane odpowiednie wywozowe formalności celne.

B — Prawo wspólnotowe

2. Przemieszczanie określone w ust. 1 odbywa się:

1. Wspólnotowy Kodeks Celny

6. Artykuł 91 rozporządzenia nr 2913/92 ustanawiającego Wspólnotowy Kodeks Celny (zwanego dalej „WKC”)³ stanowi, iż:

- a) z zastosowaniem procedury zewnętrznego tranzytu wspólnotowego; lub
- b) z zastosowaniem karnetu TIR (konwencja TIR), pod warunkiem że:

„1. Procedura tranzytu zewnętrznego pozwala na przemieszczanie z jednego do drugiego miejsca znajdującego się na obszarze celnym Wspólnoty:

- 1) rozpoczęło się lub ma się zakończyć poza Wspólnotą; lub

³ — Rozporządzenie Rady (EWG) nr 2913/92 z dnia 12 października 1992 r. ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Celny (Dz.U. L 302 z dnia 19 października 1992 r., s. 1).

- 2) dotyczy przesyłek towarów, które mają zostać rozładowane na obszarze celnym Wspólnoty i które są przewożone wraz z towarami przeznaczonymi do rozładowania w krajach trzecich; lub

8. Artykuł 204 WKC stanowi, iż:

- 3) chodzi o przewóz z jednego do drugiego miejsca znajdującego się we Wspólnocie przez terytorium państwa trzeciego;

„1. Dług celny w przywozie powstaje w wyniku:

[...]”.

- a) niewykonania jednego z obowiązków wynikających z czasowego składowania towaru podlegającego należnościom przywozowym lub ze stosowania procedury celnej, którą towar ten został objęty, lub

7. Zgodnie z treścią art. 92 WKC:

„Procedura tranzytu zewnętrznego zostaje zakończona, gdy towary i odpowiednie dokumenty zostaną przedstawione w urzędzie celnym przeznaczenia zgodnie z przepisami tej procedury”.

- b) niedopełnienia jednego z warunków wymaganych do objęcia towaru procedurą lub do zastosowania obniżonych bądź zerowych stawek należności celnych przywozowych ze względu na przeznaczenie towaru,

w przypadkach innych niż te określone w art. 203, chyba że zostanie potwierdzone, iż uchybienia te nie miały rzeczywistego wpływu na prawidłowe przeprowadzenie składowania czasowego lub odpowiedniej procedury celnej.

9. W art. 217 ust. 1 WKC wskazano, iż:

„Każda kwota należności celnych przywozowych lub należności celnych wywozowych wynikających z długu celnego [...] obliczana jest przez organy celne, z chwilą gdy znajdą się one w posiadaniu niezbędnych informacji, oraz zostaje wpisana do rejestru lub zaewidencjonowana w inny równoważny sposób (zaksięgowanie)”.

2. Dług celny powstaje w chwili zaprzestania spełniania obowiązku, którego niewykonanie powoduje powstanie długu celnego, bądź w chwili objęcia towaru odpowiednią procedurą jeżeli zostało później stwierdzone, że nie dopełniono jednego z warunków wymaganych dla objęcia towaru tą procedurą bądź dla zastosowania obniżonych lub zerowych stawek należności celnych przywozowych ze względu na jego przeznaczenie.

10. Artykuł 236 ust. 1 WKC stanowi, iż:

„Należności celne przywozowe lub wywozowe podlegają zwrotowi, gdy okaże się, że w chwili uiszczenia kwota tych należności nie była prawnie należna lub że kwota ta została zaksięgowana niezgodnie z art. 220 ust. 2.

3. Dłużnikiem jest osoba zobowiązana do wykonania obowiązków wynikających z czasowego składowania towaru podlegającego należnościom przywozowym lub, w zależności od przypadku, wynikających ze stosowania procedury celnej, którą towar został objęty, bądź osoba zobowiązana do przestrzegania warunków wymaganych dla objęcia towaru tą procedurą”.

[...]”.

2. Rozporządzenie nr 2454/93 ustanawiające przepisy w celu wykonania Wspólnotowego Kodeksu Celnego

11. Artykuł 378 rozporządzenia nr 2454/93 ustanawiającego przepisy w celu wykonania rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 ustanawiającego Wspólnotowy Kodeks Celny (zwanego dalej rozporządzeniem nr 2454/93)⁴ stanowi, iż:

„1. Bez uszczerbku dla art. 215 Kodeksu, jeżeli przesyłka nie została przedstawiona w urzędzie przeznaczenia i nie może zostać ustalone miejsce naruszenia lub nieprawidłowości, uważa się, że takie naruszenie lub nieprawidłowość miały miejsce:

— w państwie członkowskim, do którego należy urząd wyjścia,

lub

— w państwie członkowskim, do którego należy urząd tranzytowy w miejscu wprowadzenia do Wspólnoty, w którym zostało oddane świadectwo przekroczenia granicy,

chyba że w terminie ustanowionym w art. 379 ust. 2, który ma zostać określony, zgodnie z wymogami organów celnych dostarczony jest dowód na zgodność procedury tranzytowej z przepisami lub zostanie ustalone miejsce, w którym naruszenie lub nieprawidłowość faktycznie miały miejsce.

2. Jeżeli taki dowód nie został dostarczony, a uważa się, że wspomniane naruszenie lub nieprawidłowość miały miejsce w państwie członkowskim wyjścia lub państwie członkowskim wprowadzenia, jak określono w akapicie pierwszym tiret drugie, cła i inne opłaty odnoszące się do danych towarów pobierane są przez to państwo członkowskie, zgodnie z przepisami wspólnotowymi lub krajowymi”.

12. Zgodnie z art. 379 rozporządzenia nr 2454/93:

„1. Jeżeli przesyłka nie została przedstawiona w urzędzie przeznaczenia i miejsce naruszenia lub nieprawidłowości nie może zostać ustalone, urząd wyjścia powiadamia o tym głównego zobowiązanego tak szybko, jak to możliwe i w każdym przypadku najpóźniej przed upływem jedenastego miesiąca od daty zarejestrowania zgłoszenia do tranzytu wspólnotowego.

⁴ — Rozporządzenie Komisji (EWG) nr 2454/93 z dnia 2 lipca 1993 r. ustanawiające przepisy w celu wykonania rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 ustanawiającego Wspólnotowy Kodeks Celny (Dz.U. L 253 z dnia 11 października 1993 r., s. 1).

2. W powiadomieniu określonym w ust. 1 wpisuje się w szczególności termin, w jakim dowód prawidłowej realizacji procedury lub miejsce, w którym naruszenie lub nieprawidłowość faktycznie nastąpiły, muszą zostać przekazane do urzędu wyjścia zgodnie z wymogami organów celnych. Termin ten wynosi trzy miesiące, licząc od dnia powiadomienia, określonego w ust. 1. Jeżeli z upływem tego terminu dowód nie zostanie dostarczony, właściwe państwo członkowskie podejmuje kroki w celu pobrania należności celnych i innych opłat. W przypadku gdy to państwo członkowskie nie jest państwem urzędu wyjścia, urząd ten niezwłocznie informuje o tym wspomniane państwo członkowskie”.

13. Artykuł 380 rozporządzenia nr 2454/93 przewiduje, iż:

„Dowód prawidłowej realizacji procedury tranzytowej, w rozumieniu art. 378 ust. 1, jest dostarczany organom celnym między innymi:

- a) przez przedłożenie dokumentu poświadczonego przez organy celne, z którego wynika, że dane towary zostały przedstawione urzędowi przeznaczenia [...]”.

14. Zgodnie z art. 454 rozporządzenia nr 2454/93:

„1. Niniejszy artykuł stosuje się bez uszczerbku dla przepisów szczególnych konwencji TIR [...] dotyczących odpowiedzialności zrzeszeń gwarantujących (stowarzyszeń poręczających) przy stosowaniu karnetu TIR [...]”.

2. Jeżeli podczas lub przy okazji transportu dokonywanego na podstawie karnetu TIR [...] okaże się, że w określonym państwie członkowskim miało miejsce naruszenie lub nieprawidłowość, to państwo członkowskie, zgodnie z przepisami wspólnotowymi lub krajowymi, pobiera cła i inne opłaty, które mogą być należne, bez uszczerbku dla wszczęcia postępowania karnego.

3. Jeżeli nie można ustalić, na jakim terytorium miało miejsce naruszenie lub nieprawidłowość, wówczas uważa się, że takie naruszenie lub nieprawidłowość miały miejsce w państwie członkowskim, w którym zostały stwierdzone, chyba że w terminie ustanowionym w art. 455 ust. 1 zgodnie z wymogami organów celnych dostarczony jest dowód na prawidłowość czynności lub zostanie ustalone miejsce, w którym naruszenie lub nieprawidłowość faktycznie miały miejsce.

Jeżeli dowód taki nie zostanie dostarczony i zatem uważa się dalej, że wspomniane naruszenie lub nieprawidłowość miały miejsce w państwie członkowskim, w którym zostały stwierdzone, odnoszące się do danych towarów pobierane są przez to państwo członkowskie, zgodnie z przepisami wspólnotowymi lub krajowymi.

[...]

Władze celne państw członkowskich podejmują niezbędne środki mające na celu zwalczanie wszystkich działań sprzecznych z przepisami i ich skuteczne karanie”.

15. Zgodnie z art. 455 rozporządzenia nr 2454/93:

„1. Jeżeli podczas lub przy okazji transportu dokonywanego na podstawie karnetu TIR [...] okaże się, że miało miejsce naruszenie lub nieprawidłowość, to organy celne powiadamiają posiadacza karnetu TIR [...] oraz zrzeczenie gwarantujące w terminie przewidzianym, w zależności od przypadku, w art. 11 ust. 1 Konwencji TIR [...].

2. Dowód na prawidłowość czynności dokonanej na podstawie karnetu TIR [...] w rozumieniu art. 454 ust. 3 akapit pierwszy jest dostarczany w terminie przewidzianym, w zależności od przypadku, w art. 11 ust. 2 Konwencji TIR [...].

3. Dowód taki może zostać przedstawiony zgodnie z wymogami organów celnych między innymi przez:

a) przedłożenie dokumentu poświadczającego przez organy celne, potwierdzającego, że dane towary zostały przedstawione w urzędzie przeznaczenia. Dokument ten musi zawierać informacje umożliwiające ustalenie tożsamości wspomnianych towarów; lub

b) przedłożenie dokumentu celnego wystawionego w państwie trzecim o dopuszczeniu do użytku domowego bądź odpisu lub fotokopii takiego dokumentu; taki odpis lub fotokopia muszą zostać poświadczone na podstawie oryginału przez organ, który poświadczył oryginalny dokument lub przez organy zainteresowanego państwa trzeciego bądź też organy jednego z państw członkowskich. Dokument ten musi zawierać informacje wystarczające do ustalenia tożsamości wspomnianych towarów.

[...]”.

Wspólnot (zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1150/2000”)⁶, które uchyliło rozporządzenie nr 1552/89, zawiera podobne przepisy:

3. System środków własnych Wspólnoty

16. Przepis art. 2 ust. 1 rozporządzenia nr 1552/89 wykonującego decyzję 88/376/EWG, Euratom w sprawie systemu środków własnych Wspólnot (zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1552/89”)⁵ stanowi, iż:

„1. Do celów stosowania niniejszego rozporządzenia tytuł Wspólnot do środków własnych, określonych w art. 2 ust. 1 lit. a) i b) decyzji 88/376/EWG, Euratom, jest ustalony z chwilą powiadomienia dłużnika o wysokości należnej kwoty przez właściwe służby państwa członkowskiego. Powiadomienia dokonuje się z chwilą, gdy dłużnik jest znany, a należna kwota może być naliczona przez właściwe organy administracyjne, z uwzględnieniem wszystkich przepisów wspólnotowych wiążących w tej dziedzinie”. [tłumaczenie nieoficjalne, podobnie jak wszystkie cytaty z tego rozporządzenia poniżej]

17. Artykuł 2 rozporządzenia nr 1150/2000 wykonującego decyzję 94/728/WE, Euratom w sprawie systemu środków własnych

„1. Do celów stosowania niniejszego rozporządzenia, tytuł Wspólnot do środków własnych, określonych w art. 2 ust. 1 lit. a) i b) decyzji 94/728/WE, Euratom jest ustalony, gdy zostały spełnione warunki przewidziane w regulacjach celnych dotyczących wpisu tytułu dochodów budżetowych w rachunkach i powiadamiania dłużnika.

2. Datą ustalenia tytułu, określoną w ust. 1 jest data wpisu do księgi rachunkowej przewidzianej w regulacjach celnych [...]”.

18. Artykuł 6 rozporządzenia nr 1552/89 stanowi, iż:

„1. Rachunki dotyczące środków własnych prowadzone są przez Skarb każdego państwa członkowskiego lub organ wyznaczony przez każde państwo członkowskie i z podziałem na rodzaj środków.

5 — Rozporządzenie Rady (EWG, Euratom) nr 1552/89 z dnia 29 maja 1989 r. wykonujące decyzję 88/376/EWG, Euratom w sprawie systemu środków własnych Wspólnot (Dz.U. L 155 z dnia 7 czerwca 1989 r., s. 1).

6 — Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1150/2000 z dnia 22 maja 2000 r. wykonujące decyzję 94/728/WE, Euratom w sprawie systemu środków własnych Wspólnot (Dz.U. L 130 z dnia 31 maja 2000 r., s. 1).

2. a) Z zastrzeżeniem lit. b) niniejszego ustępu, tytuły dochodów budżetowych ustalone zgodnie z art. 2 są wpisywane w rachunkach najpóźniej pierwszego dnia roboczego po 19 dniu drugiego miesiąca następującego po miesiącu, w którym tytuł dochodów budżetowych został ustalony.

b) Ustalone tytuły dochodów budżetowych nieuwzględnione w rachunkach określonych w lit. a), ze względu na to, że nie zostały jeszcze uzyskane ani nie przewidziano zabezpieczenia wykazywane są na odrębnych rachunkach w terminie ustanowionym w lit. a). Państwa członkowskie mogą przyjąć tę procedurę, jeżeli ustalone tytuły dochodów budżetowych, w odniesieniu do których zabezpieczenie zostało przewidziane, są kwestionowane oraz mogą podlegać zmianie w wyniku rozstrzygnięcia sporu, który powstał”.

19. Zgodnie z art. 6 rozporządzenia nr 1150/2000:

„1. Rachunki dotyczące środków własnych prowadzone jest [są] przez Skarb każdego państwa członkowskiego lub organ wyznaczony przez każde państwo członkowskie i z podziałem na rodzaj środków.

2. Do celów rachunkowości w zakresie środków własnych, miesiąc upływa nie wcześniej niż o godzinie 13 ostatniego dnia roboczego miesiąca, w którym ustalenie tytułu zostało dokonane.

3. a) Z zastrzeżeniem lit. b) niniejszego ustępu, tytuły dochodów budżetowych ustalone zgodnie z art. 2 są wpisywane w rachunkach najpóźniej pierwszego dnia roboczego po 19 dniu drugiego miesiąca następującego po miesiącu, w którym tytuł dochodów budżetowych został ustalony.

b) Ustalone tytuły dochodów budżetowych nieuwzględnione w rachunkach określonych w lit. a), ze względu na to, że nie zostały jeszcze uzyskane ani nie przewidziano zabezpieczenia wykazywane są na odrębnych rachunkach w terminie ustanowionym w lit. a). Państwa członkowskie mogą przyjąć tę procedurę, jeżeli ustalone tytuły dochodów budżetowych, w odniesieniu do których zabezpieczenie zostało przewidziane, są kwestionowane oraz mogą podlegać zmianie w wyniku rozstrzygnięcia sporu, który powstał.

[...]”.

20. Zgodnie z art. 8 rozporządzenia nr 1552/89:

„Poprawki dokonane na mocy art. 2 ust. 2 dodaje się lub odejmuje od ogólnej kwoty ustalonych tytułów dochodów budżetowych. Są one zapisywane w rachunkach, jak określono w art. 6 ust. 2 lit. a) i b), oraz w sprawozdaniach, jak określono w art. 6 ust. 3 zgodnie z datą tych poprawek.

Poprawki odnoszące się do przypadków nadużyć finansowych i nieprawidłowości już zgłoszonych Komisji są wyróżniane”.

21. Rozporządzenie nr 1150/2000 zawiera art. 8 o brzmieniu niemal identycznym:

„Poprawki dokonane na mocy art. 2 ust. 4 dodaje się lub odejmuje od ogólnej kwoty ustalonych tytułów dochodów budżetowych. Są one zapisywane w rachunkach, jak określono w art. 6 ust. 3 lit. a) i b), oraz w sprawozdaniach, jak określono w art. 6 ust. 4 zgodnie z datą tych poprawek.

Poprawki w odniesieniu do przypadków nadużyć finansowych i nieprawidłowości już zgłoszonych Komisji są wyróżniane”.

22. Przepisy art. 11 rozporządzenia nr 1552/89 i art. 11 rozporządzenia nr 1150/2000 mają dokładnie takie samo brzmienie:

„Każda zwłoka w dokonaniu wpisu na rachunku, określonym w art. 9 ust. 1 stanowi przyczynę zapłaty przez zainteresowane państwo członkowskie odsetek według stopy procentowej obowiązującej na rynku pieniężnym państwa członkowskiego w terminie wymagalności w odniesieniu do krótkoterminowych publicznych operacji finansujących, powiększonej o dwa punkty procentowe. Stopa ta rośnie o 0,25 punktu procentowego za każdy miesiąc zwłoki. Tak powiększona stopa stosowana jest do całego okresu zwłoki”.

23. Artykuł 17 ust. 1 i 2 rozporządzeń nr 1552/89 i nr 1150/2000 umieszczony w tytule VII „Przepisy dotyczące środków inspekcyjnych” stanowi, iż:

„1. Państwa członkowskie podejmują wszystkie wymagane środki w celu zapewnienia, aby kwota odpowiadająca tytułom dochodów budżetowych ustalonym na mocy art. 2 została udostępniona Komisji, jak określono w niniejszym rozporządzeniu.

2. Państwa członkowskie są zwolnione z obowiązku przekazania do dyspozycji Komisji kwot odpowiadających ustalonym tytułom dochodów budżetowych jedynie w przypadku, gdy kwoty te nie zostały zgromadzone z powodu siły wyższej. Ponadto, państwa członkowskie mogą ignorować obowiązek udostępnienia tych kwot Komisji w szczególnych przypadkach, jeżeli po dokonaniu dokładnej oceny wszystkich istotnych okoliczności konkretnego przypadku okaże się, że ich uzyskanie jest całkowicie niemożliwe z przyczyn, których nie można im przypisać [...]”.

25. Artykuł 23 rozporządzenia nr 1150/2000 stanowi, iż:

„Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie z dniem jego opublikowania w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich”.

26. Rozporządzenie nr 1150/2000 zostało opublikowane w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich w dniu 31 maja 2005 r.

24. Zgodnie z art. 22 rozporządzenia nr 1150/2000:

„Rozporządzenie (EWG, Euratom) nr 1552/89 traci moc.

III — Postępowania w sprawie naruszenia i skarga Komisji

27. Skarga Komisji dotyczy dwóch postępowań w sprawie naruszenia oznaczonych sygnaturami 2003/2241 i 2006/2266.

A — Postępowanie w sprawie naruszenia nr 2003/2241

Odniesienia do wymienionego rozporządzenia są uznawane za odniesienia do niniejszego rozporządzenia i powinny być odczytywane zgodnie z tabelą korelacji przedstawioną w części A Załącznika”.

28. W ramach kontroli środków własnych przeprowadzonej w kwietniu 1994 r. Komisja stwierdziła, iż w niektórych przypadkach

transzytu wspólnotowego włoskie organy celne nie pobrały w określonym w tym celu terminie należności celnych i innych opłat przewidzianych na mocy art. 379 rozporządzenia nr 2454/93 w związku z nieprzedstawieniem dowodów prawidłowego wykonania tej procedury celnej.

29. Pismem z dnia 15 czerwca 2001 r. Komisja zażądała więc od Włoch, na podstawie art. 11 rozporządzenia nr 1150/2000, zapłaty odsetek za zwłokę w wysokości 31 564 893 ITL (16 301,90 EUR) z tytułu zwłoki w zaksięgowaniu środków własnych, do których uprawniona była Wspólnota z tytułu długu celnego powstałego wskutek nieprawidłowego wykonania transzytu wspólnotowego.

30. W wyniku dochodzenia przeprowadzonego przez władze włoskie stwierdzono, iż w 11 spośród 201 dokumentów nie wystąpiły nieprawidłowości. W tych konkretnych przypadkach postępowania celne zostały zakończone prawidłowo, jednakże urząd przeznaczenia z opóźnieniem przekazał dowód urzędowi wyjścia. W tej sytuacji władze włoskie pismem z dnia 31 lipca 2001 r. poinformowały Komisję, iż zapłacą odsetki za zwłokę wyłącznie w odniesieniu do tych postępowań celnych, w których stwierdzono nieprawidłowości. W odniesieniu do dokumentów, w których w toku dochodzenia nie stwierdzono istnienia nieprawidłowości, władze włoskie odmówiły zapłaty odsetek za zwłokę. W tym zakresie władze włoskie stwierdziły — ze względu na fakt, iż dokumenty transzytowe zostały przedstawione urzędowi celnemu przeznaczenia — że nie powstał dług celny w rozumieniu art. 204 rozporządzenia

nr 2913/92. Władze włoskie stwierdziły zatem, iż nie były zobowiązane do zapłaty spornych odsetek za zwłokę.

31. Z uwagi na fakt, iż władze włoskie odmówiły zapłaty odsetek za zwłokę, Komisja w dniu 3 lutego 2004 r. przesłała Republice Włoskiej wezwanie do usunięcia uchybienia, w którym zażądała zapłaty odsetek za zwłokę w kwocie 847,06 EUR z tytułu postępowań celnych, które zostały przeprowadzone prawidłowo, lecz w których środki własne zostały zaksięgowane z opóźnieniem. Ze względu na okoliczność, iż Włochy pismem z dnia 8 czerwca 2004 r. ponownie poinformowały Komisję, iż nie zapłacą spornych odsetek za opóźnienie, Komisja przedstawiła w dniu 5 lipca 2005 r. uzasadnioną opinię, w której ponownie zażądała zapłaty odsetek za zwłokę w terminie dwóch miesięcy począwszy od dnia jej otrzymania.

32. W odpowiedzi na uzasadnioną opinię władze włoskie podtrzymały swoje stanowisko, iż nie zapłacą odsetek za zwłokę.

B — Postępowanie w sprawie naruszenia nr 2006/2266

33. W ramach postępowania w sprawie naruszenia nr 2006/2266 Komisja wskazała cztery procedury transzytowe na podstawie

konwencji TIR, w odniesieniu do których stwierdziła, iż postępowania nie zostały zakończone w terminach przewidzianych w art. 11 konwencji TIR. W przypadku gdy we właściwym terminie nie nastąpiło zwolnienie karnetu TIR, właściwe władze powinny były dochodzić zapłaty należnych opłat. Z uwagi na fakt, iż tego nie dokonały, procedura tranzytowa nie została przeprowadzona prawidłowo, a zatem, zdaniem Komisji, spowodowało to powstanie długu celnego. Ze względu na zaksięgowanie z opóźnieniem środków własnych, do których uprawniona jest Wspólnota z tytułu wspomnianego długu celnego, Komisja zażądała od władz włoskich zapłaty odsetek za zwłokę.

34. Podobnie jak w postępowaniu nr 2003/2241 władze włoskie odmówiły w ramach tego postępowania zapłaty odsetek za zwłokę. Podniosły one argument, iż w przypadku braku długu celnego zapłata odsetek za zwłokę zmienia charakter tych odsetek. Odsetki za zwłokę nabierają bowiem charakteru sankcji nałożonej z tytułu formalnego uchybienia terminom ustanowionym przez rozporządzenie nr 1552/89 przewidzianym dla zakończenia procedur przewidzianych w tym rozporządzeniu.

35. W dniu 4 lipca 2006 r. Komisja skierowała do Republiki Włoskiej wezwanie do zapłaty, w którym zażądała od władz tego państwa zapłaty odsetek za zwłokę w wysokości 3322 EUR. Nie otrzymawszy na to pismo żadnej odpowiedzi, Komisja w dniu 12 października 2006 r. przedstawiła władzom włoskim uzasadnioną opinię.

36. W odpowiedzi z dnia 12 grudnia 2006 r. na uzasadnioną opinię władze włoskie odmówiły zapłaty wspomnianych odsetek za zwłokę.

C — Skarga Komisji

37. Ze względu na okoliczność, iż władze włoskie odmówiły w ramach postępowań w sprawie naruszenia w sprawach 2003/2241 i 2006/2266 zapłaty odsetek za zwłokę, Komisja postanowiła wnieść przeciwko Republice Włoskiej skargę o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego.

38. W skardze tej Komisja wnosi do Trybunału o:

- stwierdzenie, iż odmawiając zapłaty na rzecz Komisji odsetek za zwłokę w wysokości 847,06 EUR związanych ze zwłoką w zaksięgowaniu należności celnych oraz odmawiając dostosowania przepisów krajowych do uregulowania wspólnotowego w zakresie księgowania niezakwestionowanych operacji celnych objętych zabezpieczeniem ogólnym, wynikających z procedury tranzytu wspólnotowego,

- oraz iż odmawiając zapłaty na rzecz Komisji odsetek za zwłokę w wysokości 3322 EUR z tytułu niedotrzymania terminu określonego przez uregulowanie wspólnotowe w odniesieniu do wpisu należności celnych na rachunek A w ramach procedury tranzytu w rozumieniu konwencji TIR,

Republika Włosa uchybiła ciążącym na niej zobowiązaniom wynikającym z rozporządzenia Rady (EWG, Euratom) nr 1552 z dnia 29 maja 1989 r. wykonującego decyzję 88/376/EWG, Euratom w sprawie systemu środków własnych Wspólnot, a w szczególności z art. 6 ust. 2 lit. a) tego rozporządzenia, które zostało zastąpione od dnia 31 maja 2000 r. przez rozporządzenie Rady (EWG, Euratom) nr 1150/2000 z dnia 22 maja 2000 r. wykonujące decyzję 94/728/EWG, Euratom w sprawie systemu środków własnych Wspólnot, a w szczególności z art. 6 ust. 3 lit. a) tego rozporządzenia;

- obciążenie Republiki Włoskiej kosztami postępowania.

39. Republika Włosa wnosi do Trybunału o:

- oddalenie skargi;

- obciążenie Komisji kosztami postępowania.

IV — Postępowanie przed Trybunałem

40. Skarga Komisji została złożona w sekretariacie Trybunału w dniu 8 czerwca 2007 r., a odpowiedź na skargę została złożona w dniu 19 lipca 2007 r. Na rozprawie w dniu 17 kwietnia 2008 r. przedstawiciele Komisji i Republiki Włoskiej przedstawili ustne informacje i odpowiedzieli na pytania Trybunału.

V — Argumenty stron

41. *Komisja* twierdzi w odniesieniu do postępowania nr 2003/2241, iż z uwagi na okoliczność, że urząd wyjścia nie otrzymał dowodu zakończenia procedury celnej w przewidzianym do tego celu terminie, należy uznać tę procedurę celną za nieprawidłową, a zatem w przedmiotowej sprawie powstał dług celny. Komisja opiera swoje stanowisko na wskazówkach wynikających z orzecznictwa, z którego wynika, iż jeżeli „przesyłki objęte procedurą wspólnotowego tranzytu zewnętrznego nie zostały przedstawione urzędowi przeznaczenia w terminie wyznaczonym przez urząd wyjścia, domniemywa się, że dług celny powstał, a główny zobowiązany jest przypuszczalnie jego dłużnikiem”⁷.

⁷ — Wyroki: z dnia 14 kwietnia 2005 r. w sprawie C-104/02 Komisja przeciwko Niemcom, Zb.Orz. s. I-2689, pkt 81, oraz z dnia 14 kwietnia 2005 r. w sprawie C-460/01 Komisja przeciwko Niderlandom, Zb.Orz. s. I-2613, pkt 72.

42. Komisja uważa, iż właściwe państwo członkowskie jest zobowiązane w takiej sytuacji wezwać głównego zobowiązanego do przedstawienia dowodu prawidłowego przeprowadzenia procedury tranzytu, a w razie nieprzedstawienia tego dowodu w terminie, państwo członkowskie powinno dochodzić zapłaty odpowiedniej kwoty należności celnych. Komisja podkreśla, iż terminy ustalone w tym zakresie przez prawo wspólnotowe mają charakter imperatywny, co pozwala na jednolite stosowanie przepisów odnoszących się do sfery zapłaty należności celnych. W przypadku upływu terminów przewidzianych w art. 379 rozporządzenia nr 2454/93 państwo członkowskie powinno zgodnie z art. 6 rozporządzenia nr 1552/89 niezwłocznie wpisać odpowiednie kwoty na rachunek środków własnych i przekazać je do dyspozycji Komisji zgodnie z art. 10 tego rozporządzenia.

43. Komisja przywołuje ponadto art. 11 rozporządzenia nr 1552/89, zgodnie z którym państwo członkowskie powinno zapłacić odsetki za zwłokę w przypadku każdej zwłoki w dokonaniu wpisu na rachunek. Zdaniem Komisji, z brzmienia tego artykułu wynika, iż obowiązek zapłaty odsetek jest — niezależnie od spełnienia jakiegokolwiek innego warunku — skutkiem niedokonania wpisu na rachunek. Komisja potwierdza w tym zakresie, iż odsetki, których zapłaty dochodzi ona w niniejszej sprawie, nie są odsetkami za spóźnioną zapłatę, lecz przeciwnie: odsetkami, które należy zapłacić bezpośrednio w związku z okolicznością, iż dług celny nie został zaksięgowany na rachunku środków własnych lub został zaksięgowany z opóźnieniem. Zobowiązanie to powstaje nawet w braku zobowiązania głównego do zapłaty, gdy następnie okaże się, że procedura celna została wykonana prawidłowo.

44. Komisja odrzuca również argument rządu włoskiego, iż zapłata odsetek w tej sprawie oznaczałaby sankcję. W związku z tym Komisja podkreśla, iż w prawie cywilnym obowiązuje wyraźnie określona zasada, iż celem odsetek za zwłokę jest naprawienie szkody poniesionej przez wierzyciela, ponieważ nie posiadał on w określonym okresie danych środków finansowych, z jednej strony, oraz skłonienie dłużnika do wykonania ciężących na nim zobowiązań we właściwym czasie, z drugiej strony. Komisja wskazuje ponadto, iż zapłata odsetek wynika z naruszenia zobowiązań nałożonych przez prawo wspólnotowe, niezależnie od tego, czy Wspólnota rzeczywiście poniosła jakąkolwiek szkodę.

45. W odniesieniu do postępowania nr 2006/2266 Komisja twierdzi, iż urząd wyjścia powinien był otrzymać należności celne po upływie terminu określonego w art. 11 konwencji TIR. Ze względu na okoliczność, iż urząd wyjścia nie otrzymał dowodu zakończenia procedury tranzytowej w terminie piętnastu miesięcy liczonych od dnia, w którym urząd otrzymał karnet TIR, należy uznać, iż przeprowadzenie tej procedury było nieprawidłowe, a z tego względu powstał dług celny. W tym przypadku państwo członkowskie powinno było wpisać na rachunek tytuł Wspólnoty do środków własnych, zgodnie z art. 2 rozporządzenia nr 1552/89, niezwłocznie po tym, jak właściwe organy administracji były w stanie obliczyć kwotę tych należności. Władze włoskie powinny były zatem, zgodnie z art. 6 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1552/89, wpisać na rachunek tytuł Wspólnoty do środków własnych najpóźniej pierwszego dnia roboczego po dziewiętnastym dniu drugiego miesiąca następującego po miesiącu, w którym tytuł ten został ustalony. Komisja dodaje, iż władze

te powinny były zażądać uiszczenia tych kwot na podstawie art. 11 ust. 2 konwencji TIR w najszybszym możliwym terminie, nie wcześniej niż z upływem trzech miesięcy od dnia, w którym stowarzyszenie poręczające zostało powiadomione o niezwolnieniu karnetu TIR.

46. *Włochy* twierdzą przede wszystkim, iż ich zdaniem nie są spełnione przesłanki, od których zależy istnienie zobowiązania do zapłaty odsetek za zwłokę przewidziane w art. 11 rozporządzenia nr 1150/2000. W świetle tego przepisu, zapłata odsetek jest wymagana w przypadku każdej zwłoki we wpisaniu na rachunek, ale ich zdaniem w niniejszej sprawie żadne zobowiązanie nie zostało stwierdzone.

47. *Włochy* podkreślają, iż w tej konkretnej sprawie Wspólnota nie poniosła żadnej szkody finansowej wskutek opóźnienia w zakończeniu procedur celnych, a zatem nie powstaje obowiązek zapłaty odsetek za zwłokę. Jeśli by należało w tej sprawie żądać odsetek za zwłokę, to przyjęłyby one postać sankcji, co nie powinno mieć miejsca. Odsetki za zwłokę są związane z opóźnieniem w zapłacie należnych kwot, a ich celem jest naprawienie wierzycielowi szkody finansowej, którą poniósł, ponieważ nie mógł dysponować tą kwotą pieniężną. Sankcja jest z kolei związana z formalnym naruszeniem obowiązku i nie odnosi się do określonej straty finansowej.

48. *Włochy* uważają, iż sprawy Komisja przeciwko Niemcom⁸ oraz Komisja przeciwko Niderlandom⁹, na które Komisja się powołuje w swojej skardze, nie powinny znaleźć zastosowania w tej sprawie, ponieważ we wspomnianych sprawach dług celny faktycznie powstał wskutek nieprawidłowości w procedurach tranzytu i pozwane państwa członkowskie tej okoliczności nie kwestionowały. W niniejszej sprawie Komisja żąda jednakże zapłaty długu o charakterze akcesoryjnym — a mianowicie odsetek za zwłokę — w sytuacji nieistnienia zobowiązania głównego, a więc długu celnego.

49. *Włochy* twierdzą ponadto, iż sporne procedury tranzytowe zostały wykonane w latach 1996 i 1997, czyli w okresie, kiedy tranzyt wspólnotowy nie funkcjonował właściwie. Z tej właśnie przyczyny władze włoskie w przypadkach, w których nie było oznak nieprawidłowości w procedurach celnych, nie pobierały w sposób niezwłoczny należności celnych w celu uniknięcia sytuacji, w której należałoby dokonać zwrotu kwot nienależnie pobranych. W tym okresie Parlament Europejski utworzył specjalną komisję, której dwa główne zadania obejmowały utworzenie bardziej spójnego systemu przekazywania dokumentów tranzytowych oraz informatyzację procedur celnych.

8 — Wyrok z dnia 14 kwietnia 2005 r. w sprawie C-104/02, Zb.Orz. s. I-2689, pkt 81.

9 — Wyrok z dnia 14 kwietnia 2005 r. w sprawie C-460/01, Zb.Orz. s. I-2613, pkt 72.

VI — Ocena rzecznika generalnego

Wreszcie po trzecie, czy w świetle okoliczności tej sprawy Włochy były zobowiązane do przekazania odsetek za zwłokę?

A — Wprowadzenie

50. W niniejszej sprawie Komisja wnosi o stwierdzenie, iż Republika Włoska uchybiła ciążącym na niej zobowiązaniom odmawiając zapłaty odsetek za zwłokę z tytułu zwłoki we wpisaniu środków własnych na rachunek Wspólnoty w przypadku, w którym towar został dostarczony we właściwym czasie do urzędu przeznaczenia, ale dowód tego dostarczenia został przedstawiony urzędowi wyjścia z opóźnieniem.

51. W niniejszej opinii zajmę się na początku kwestią okresu, o którym mowa w skardze Komisji, zanim przedstawię krótko procedurę tranzytu zewnętrznego, a wreszcie przedstawię wnioski, analizując zasadność skargi Komisji. W ramach analizy zasadności skargi Komisji zajmę się trzema zasadniczymi kwestiami: po pierwsze, czy w tej konkretnej sprawie powstał dług celny? Po drugie, czy władze włoskie miały w tej konkretnej sprawie obowiązek wzięcia pod uwagę prawa wspólnotowego dotyczącego środków własnych?

B — Okres, o którym mowa w skardze Komisji

52. Z pism procesowych przedstawionych Trybunałowi przez strony nie wynika w sposób wyraźny, w jakim okresie doszło do naruszeń i do którego okresu odnosi się Komisja w swojej skardze. Komisja w swojej skardze twierdzi jedynie, iż kontrola środków własnych została przeprowadzona w kwietniu 1994 r. Włochy z kolei twierdzą w swoich uwagach na piśmie, iż kontrola miała miejsce w latach 1993, 1994, 1995 i 1996, ale podkreślają w dalszej części swoich uwag na piśmie, iż sporne procedury tranzytowe zostały wykonane w latach 1996 i 1997.

53. Podczas rozprawy Komisja wyjaśniła, iż jej skarga dotyczy nieprawidłowości stwierdzonych w 1994 r.

C — Procedura tranzytu zewnętrznego

54. Zgodnie z art. 91 ust. 1 WKC, procedura tranzytu zewnętrznego pozwala na przemieszczanie towarów z jednego do drugiego miejsca znajdującego się na obszarze celnym Wspólnoty bez obowiązku zapłaty należności celnych¹⁰. Procedura tranzytu zewnętrznego może, w świetle art. 91 ust. 2 lit. a) i b), odbywać się albo w procedurze zewnętrznego tranzytu wspólnotowego, albo z zastosowaniem karnetu TIR. Zgodnie z art. 92 WKC, procedura tranzytu zewnętrznego zostaje zakończona, gdy towary i odpowiednie dokumenty zostaną przedstawione w urzędzie celnym przeznaczenia zgodnie z przepisami tej procedury.

55. Należy również zwrócić uwagę na potrzebę rozróżnienia pomiędzy „zakończeniem” a „zamknięciem” procedury celnej. Jak już wcześniej zostało wskazane, procedura celna kończy się, kiedy towar i dotyczące go dokumenty zostają przedstawione w urzędzie celnym przeznaczenia. Jednakże procedura celna zostaje zamknięta, kiedy urząd wyjścia otrzymuje od urzędu przeznaczenia dowód zakończenia operacji celnej i kiedy urząd wyjścia przystępuje do zwolnienia dokumentacji celnej¹¹. W niniejszej sprawie procedura

celna zakończyła się zatem we właściwym czasie, ale nie została prawidłowo zamknięta. Należy ponadto zwrócić uwagę, iż pierwotna wersja WKC zawierała w art. 92 jedynie definicję zakończenia procedury celnej; do pierwotnej wersji art. 92 dodano następnie ust. 2, który definiuje zamknięcie tej procedury¹².

1. Zewnętrzny tranzyt wspólnotowy

56. Zewnętrzny tranzyt wspólnotowy jest uregulowany w części II, tytule drugim, rozdziale 4 rozporządzenia 2454/93. Tytuł ten reguluje specjalną procedurę zewnętrznego tranzytu wspólnotowego we wszystkich stadiach, które obejmuje ta procedura. Jeżeli przesyłka, która jest przewożona w ramach zewnętrznego tranzytu wspólnotowego, nie została przedstawiona w urzędzie wyjścia, uważa się, zgodnie z art. 378 rozporządzenia 2454/93, iż nieprawidłowość miała miejsce w państwie członkowskim, do którego należy

10 — Na temat procedury tranzytu, zob. m.in. V. Olbrich, *Der Zollkodex im Überblick. Eine Einführung in die Systematik*, Jehle, Monachium 1994, s. 31 i nast.; T. Lyons, *EC Customs Law*, Oxford University Press, Oxford 2001, s. 306 i nast.; P. Witte, H.-M. Wolfgang (red.), *Lehrbuch des Europäischen Zollrechts*, 4. wyd., Verlag Neue Wirtschafts-Briefe, Herne/Berlin 2003, s. 145 i nast.; C. J. Berr, H. Tréneau, *Le droit douanier. Communautaire et national*, wyd. 7, Economica, Paryż 2006, s. 370 i nast.

11 — Zobacz w tym znaczeniu P. Witte (red.), *Zollkodex*, C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, München 1994, komentarz do art. 92, s. 583, który wyraźnie rozróżnia pomiędzy zakończeniem a zamknięciem procedury celnej. Zobacz również na temat rozróżnienia pomiędzy zakończeniem a zamknięciem procedury celnej T. Lyons, *EC Customs Law*, Oxford University Press, Oxford 2001, s. 318.

12 — Artykuł 92 został zmieniony przez art. 1 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 955/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 kwietnia 1999 r. zmieniającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 2913/92 w zakresie procedury tranzytu zewnętrznego (Dz.U. L 119 z dnia 7 maja 1999 r., s. 1). Do ustępu pierwszego, który nie został zmieniony w istotny sposób, został dodany ustęp drugi: „Organy celne zamykają procedurę tranzytu zewnętrznego, jeżeli są w stanie stwierdzić, na podstawie porównania danych dostępnych w urzędzie wyjścia i danych dostępnych w urzędzie przeznaczenia, że procedura została w prawidłowy sposób zakończona”. Zobacz komentarz do tego przepisu: P. Witte (red.), *Zollkodex*, wyd. 4., C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, Monachium 2006, komentarz do art. 92, s. 1008.

urząd wyjścia lub w państwie członkowskim, do którego należy urząd tranzytowy w miejscu wprowadzenia do Wspólnoty, w którym zostało oddane świadectwo przekroczenia granicy.

w drodze rozporządzenia Rady (EWG) nr 2112/78 z dnia 25 lipca 1978 r.¹⁴. Konwencja ta ma zastosowanie wobec Wspólnoty począwszy od dnia 20 czerwca 1983 r.¹⁵.

57. Zgodnie z art. 379 rozporządzenia nr 2454/93, państwo członkowskie, do którego należy urząd wyjścia, powiadamia w takim przypadku głównego zobowiązanego przed upływem jedenastego miesiąca następującego po dacie zarejestrowania zgłoszenia do tranzytu wspólnotowego i wymaga przedstawienia w terminie trzech miesięcy dowodu prawidłowej realizacji procedury. Po upływie tego trzymiesięcznego terminu urząd wyjścia powinien podjąć kroki w celu uzyskania zapłaty odpowiednich należności celnych, a następnie powinien wpisać je na rachunek zgodnie z art. 6 rozporządzenia nr 1552/89, zatem najpóźniej pierwszego dnia roboczego po 19. dniu drugiego miesiąca następującego po miesiącu, w którym tytuł ten został ustalony.

2. Procedura na podstawie karnetu TIR

58. Konwencja TIR została podpisana w Genewie (Szwajcaria) w dniu 14 listopada 1975 r., a Włochy są sygnatariuszem tej konwencji¹³. Europejska Wspólnota Gospodarcza przyjęła wspomnianą konwencję

59. Konwencja TIR stanowi w art. 4, iż od towarów przewożonych zgodnie z procedurą TIR nie będą uiszczane lub składane do depozytu w przejściowych urzędach celnych opłaty i podatki przywozowe i wywozowe. Aby te ułatwienia mogły być zastosowane, do towarów musi być załączony przez cały czas przewozu jednolity dokument, karnet TIR, umożliwiający kontrolę prawidłowości wykonania tej procedury.

60. W przypadku gdy karnet TIR nie został zwolniony, procedura celna nie została wykonana prawidłowo. W takim razie art. 11 ust. 1 konwencji TIR stanowi, iż właściwe władze powinny w terminie jednego roku licząc od dnia przyjęcia karnetu TIR przez te władze zawiadomić na piśmie stowarzyszenie poręczające o niezwolnieniu karnetu TIR. Żądanie uiszczenia należności celnych kieruje się do stowarzyszenia poręczającego, na podstawie

13 — Włochy podpisały konwencję TIR w dniu 28 grudnia 1976 r. i ratyfikowały ją w dniu 20 grudnia 1982 r. Informacje dotyczące sygnatariuszy tej konwencji dostępne są na stronie: <http://untreaty.un.org/ENGLISH/bible/englishinternet-bible/partI/chapterXI/subchapA/treaty16.asp>.

14 — Rozporządzenie Rady (EWG) nr 2112/78 z dnia 25 lipca 1978 r. dotyczące zawarcia Konwencji Celnej dotyczącej międzynarodowego przewozu towarów z zastosowaniem karnetów TIR (konwencji TIR) zawartej w Genewie dnia 14 listopada 1975 r. (Dz.U. L 252 z dnia 14 września 1978 r., s. 1).

15 — Wejście w życie Konwencji Celnej dotyczącej międzynarodowego przewozu towarów z zastosowaniem karnetów TIR (konwencji TIR) (Dz.U. L 31 z dnia 2 lutego 1983 r., s. 13).

art. 11 ust. 2 konwencji TIR, po upływie trzech miesięcy, a przed upływem dwóch lat od dnia, w którym stowarzyszenie to zostało powiadomione o niezwolnieniu karnetu TIR¹⁶.

D — Dług celny

62. Pierwsze pytanie, na które należy odpowiedzieć w związku z zobowiązaniem władz włoskich do zapłaty odsetek za zwłokę, dotyczy ustalenia, czy w niniejszej sprawie powstał dług celny.

61. Jeżeli okaże się, iż w związku z przewozem dokonywanym na podstawie karnetu TIR miało miejsce naruszenie lub nieprawidłowość w określonym państwie członkowskim, państwo to — jak stanowi art. 454 rozporządzenia nr 2454/93 — pobiera należności celne i inne opłaty należne na podstawie przepisów wspólnotowych lub krajowych. W momencie, w którym właściwe władze stają się uprawnione do żądania należności celnych od stowarzyszenia poręczającego, powinny wpisać je na rachunek zgodnie z art. 6 rozporządzenia nr 1552/89. Oznacza to, iż prawo wspólnotowe ma zastosowanie do stosunku łączącego państwo członkowskie i Wspólnotę w odniesieniu do środków własnych i wpisywania tych środków na rachunek Wspólnoty. Z tego względu w niniejszej sprawie również mają zastosowanie przepisy prawa wspólnotowego dotyczące środków własnych w odniesieniu do wpisywania na rachunek środków własnych należnych wskutek nieprzeprzeżenia konwencji TIR.

63. Trzeba w tym zakresie zwrócić uwagę, iż należy dokonać rozróżnienia pomiędzy podstawą prawną powstania długu celnego bądź okolicznościami, w których powstaje ten dług celny, a podstawą prawną lub okolicznościami, w których powstaje zobowiązanie państwa członkowskiego do wpisania na rachunek środków własnych Wspólnoty¹⁷. Stosunki pomiędzy państwami członkowskimi a przedsiębiorstwami, które dotyczą deklaracji celnych, nałożenia i pobrania należności przywozowych i wywozowych, są uregulowane w przepisach celnych¹⁸. Stosunki

16 — Zobacz dokładniej w przedmiocie uregulowania tranzytu zewnętrznego na podstawie karnetu TIR H.-J. Kampf, *Das Versandverfahren mit Carnet TIR*, *Zeitschrift für Zölle und Verbrauchssteuern*, nr 6/2002, s. 182; C. J. Berr, H. Tréneau, *Le droit douanier. Communautaire et national*, wyd. 7, Economica, Paryż 2006, s. 385.

17 — W tym zakresie należy dodać, że należności celne nie są jedynym źródłem środków własnych Wspólnoty. Środki własne pochodzą również ze składki odzyskiwanej z PKB państw członkowskich lub z podatku VAT. Szerzej na temat środków własnych Wspólnoty zobacz R. Messal, A. Klein, *Finanzlasten und Eigenmittelstruktur der Europäischen Gemeinschaft, Europäisches Wirtschafts- und Steuerrecht*, suplement do nr 11/1993, s. 1 i nast.; M.-H. Aubert, *Rapport: Système des ressources propres des Communautés européennes, Assemblée nationale* (Documents d'information de l'Assemblée nationale. Onzième législature; nr 3436), Paryż 2001. Na temat należności celnych jako źródła środków własnych zobacz np. B. Meermagen, *Beitrags- und Eigenmittelsystem. Die Finanzierung inter- und supranationaler Organisationen, insbesondere der Europäischen Gemeinschaften*, Beck, Monachium 2002, s. 152. Na temat możliwych, nowych źródeł środków własnych Wspólnoty zobacz S. Plasschaert, *Towards an Own Tax Resource for the European Union? Why? How? And when?*, *European Taxation*, nr 11/2004, s. 470 i nast.

18 — Zobacz opinię przedstawioną przez rzecznika generalnego L. A. Geelhoeda w sprawie C-392/02 Komisja przeciwko Danii, *Zb.Orz.* s. I-9811, pkt 62; zobacz również moją opinię z dnia 10 lipca 2007 r. w sprawie C-19/05 Komisja przeciwko Danii, *Zb.Orz.* s. I-8597, pkt 65.

pomiędzy Wspólnotą i państwami członkowskimi odnoszące się do wpisania na rachunek i przekazania środków własnych są z kolei regulowane przepisami dotyczącymi środków własnych.

64. Komisja twierdzi w swojej skardze, iż jeśli urząd wyjścia nie otrzymuje dowodu zamknięcia procedury celnej w przewidzianym terminie, należy uważać, iż operacja celna jest nieprawidłowo przeprowadzona, co prowadzi do powstania długu celnego. Włochy podkreślają z kolei, iż dług celny nigdy nie powstał, ponieważ przesyłka została przedstawiona we właściwym czasie w urzędzie przeznaczenia; zdaniem Włoch, okoliczność, iż urząd przeznaczenia przesłał z opóźnieniem dowód prawidłowej realizacji procedury celnej, nie ma wpływu na powstanie tego długu.

65. W świetle tych rozważań należy przede wszystkim wyjaśnić stan faktyczny w niniejszej sprawie. Urząd wyjścia ustalił termin dla przedstawienia towaru w urzędzie przeznaczenia¹⁹. Towar został przedstawiony we właściwym czasie w urzędzie przeznaczenia, ale urząd ten nie odesłał niezwłocznie urzędowi wyjścia dokumentów, które potwierdzały tę okoliczność²⁰.

66. W art. 379 ust. 1 rozporządzenia nr 2454/93 zostało wskazane, iż urząd wyjścia jest zobowiązany powiadomić głównego zobowiązanego, jeżeli „przesyłka nie została przedstawiona w urzędzie przeznaczenia”. Jeśli by się oprzeć na ścisłej wykładni literalnej, przepis ten nie obejmuje z pewnością przypadku takiego jak w niniejszej sprawie, że towar został przedstawiony we właściwym czasie w urzędzie przeznaczenia, ale urząd wyjścia nie został o tym poinformowany. Uważam jednak, iż należy rozumieć ten przepis z punktu widzenia urzędu wyjścia, a zatem w ten sposób, iż urząd ten powinien — jeśli nie został powiadomiony o przedstawieniu towaru we właściwym terminie — stwierdzić, iż towar nie został przedstawiony w urzędzie przeznaczenia²¹. Jeśli by przyjąć inną wykładnię art. 379 ust. 1 rozporządzenia nr 2454/93, procedura przedstawiania dowodu prawidłowości procedury tranzytowej w świetle ustępu drugiego utraciłaby cały swój sens. Jeżeli ustęp pierwszy tego artykułu regulowałby wyłącznie sytuacje, w których towar faktycznie nie był przedstawiony w urzędzie przeznaczenia, nie byłoby następnie możliwe udowodnienie, iż towar był rzeczywiście przedstawiony w urzędzie przeznaczenia. Argumentację tę potwierdza art. 380 lit. a) rozporządzenia nr 2454/93, w świetle którego możliwe jest przedłożenie jako dowodu potwierdzającego prawidłową realizację procedury tranzytowej „dokumentu poświadczającego przez organy celne, z którego wynika, że dane towary zostały przedstawione urzędowi przeznaczenia”.

19 — Artykuł 348 ust. 1 rozporządzenia nr 2454/93 stanowi m.in., iż urząd wyjścia „określa termin, w którym towary muszą zostać przedstawione w urzędzie przeznaczenia”.

20 — Zgodnie z art. 356 ust. 2 rozporządzenia nr 2454/93 urząd przeznaczenia „odnotowuje na egzemplarzach zgłoszenia tranzytowego T1 wyniki przeprowadzonych kontroli, niezwłocznie odsyła jeden egzemplarz do urzędu wyjścia i zachowuje drugi egzemplarz”. [kursywa moja]

21 — P. Witte (red.), *Zollkodex*, C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, Monachium 1994, w komentarzu do artykułów 378–380 rozporządzenia nr 2454/93, s. 570, wskazuje, iż artykuły te mają zastosowanie w sytuacji, gdy towar nie został dostarczony do urzędu przeznaczenia lub nie udowodniono zakończenia procedury celnej oraz iż w takim przypadku należy oprzeć się na zasadzie, że towar został wprowadzony do obrotu na obszarze gospodarczym Wspólnoty.

67. A zatem, ponieważ z punktu widzenia urzędu wyjścia przesyłka nie była przedstawiona w urzędzie przeznaczenia, urząd wyjścia powinien zażądać od głównego zobowiązanego dowodu prawidłowej realizacji procedury tranzytowej. Jeśli urząd nie zażąda tego dowodu od głównego zobowiązanego, skutek tego niedopatrzania jest, moim zdaniem, dla urzędu wyjścia (a nie dla głównego zobowiązanego) taki sam, jak gdyby nie otrzymał on dowodu prawidłowej realizacji procedury tranzytowej od głównego zobowiązanego — w świetle art. 2 rozporządzenia nr 1552/89 to w ten sposób powstaje tytuł Wspólnoty do środków własnych i wreszcie obowiązek urzędu wyjścia wpisania tych środków na rachunek Wspólnoty.

68. Ze spraw Komisja przeciwko Niemcom²² oraz Komisja przeciwko Niderlandom²³, na które powołuje się Komisja, wynika, iż jeśli „przesyłki objęte procedurą wspólnotowego tranzytu zewnętrznego nie zostały przedstawione urzędowi przeznaczenia w terminie wyznaczonym przez urząd wyjścia, domniemywa się, że dług celny powstał, a główny zobowiązany jest przypuszczalnie jego dłużnikiem”²⁴. Rzecznik generalny Stix-Hackl w opinii przedstawionej w tych dwóch sprawach przyjął ten sam punkt widzenia, zgodnie z którym art. 378 ust. 1 i 2 rozporządzenia nr 2454/93 — przypadek, w którym przesyłka nie została przedstawiona w terminie w urzędzie przeznaczenia — ustanawiał „domniemanie prawne”, iż

powstał dług celny oraz że główny zobowiązany jest dłużnikiem²⁵. Orzecznictwo to można zastosować w drodze analogii do przypadku, w którym urząd wyjścia nie posiada dowodu, iż towar został przedstawiony w urzędzie przeznaczenia.

69. Przeciwnie do tego, co podnosi Komisja, w niniejszej sprawie nie można wobec tego twierdzić, iż dług celny rzeczywiście powstał. Po upływie terminu ustalonego przez urząd wyjścia dla przedstawienia towaru w biurze przeznaczenia, powstaje wyłącznie *domniemanie* istnienia długu celnego²⁶. Domniemanie to jest wzruszalne (*praesumptio iuris tantum*), co oznacza, iż można je obalić, jeśli zainteresowana osoba udowodni, iż procedura celna została prawidłowo zamknięta. Ciężar dowodu spoczywa w tym przypadku na osobie, która podważa domniemanie²⁷. Co do tego, kto może obalić domniemanie, należy odróżnić dwie sytuacje.

70. Pierwsza możliwość polega na tym, iż urząd wyjścia żąda od głównego zobowiązanego dowodu prawidłowej realizacji procedury tranzytowej zgodnie z art. 379 ust. 2 rozporządzenia nr 2454/93. W tym przypadku, jak stwierdziła rzecznik generalny Stix-Hackl w pkt 49 swojej opinii w sprawach

22 — Wyrok z dnia 14 kwietnia 2005 r. w sprawie C-104/02, Zb.Orz. s. I-2689.

23 — Wyrok z dnia 14 kwietnia 2005 r. w sprawie C-460/01, Zb.Orz., s. I-2613.

24 — Wyroki: z dnia 14 kwietnia 2005 r. w sprawie C-104/02 Komisja przeciwko Niemcom, Zb.Orz. s. I-2689, pkt 81, oraz z dnia 14 kwietnia 2005 r. w sprawie C-460/01 Komisja przeciwko Niderlandom, Zb.Orz. s. I-2613, pkt 72.

25 — Opinia rzecznika generalnego C. Stix-Hackl przedstawiona w dniu 13 lipca 2004 r. w sprawie C-460/01 Komisja przeciwko Niderlandom, Zb.Orz. s. I-2613, pkt 53.

26 — Poglądu, iż chodzi tu o domniemanie istnienia długu celnego, broni w doktrynie również A. Dulmet, *Dette douanière et ressources propres des Communautés*, Europe, nr 206/2005, s. 22.

27 — Zobacz na przykład M. Henninger, *Die Frage der Beweislast im Rahmen des UN — Kaufrechts. Zugleich eine rechtsvergleichende Grundlagenstudie zur Beweislast*, VVF, Monachium 1995, s. 53.

Komisja przeciwko Niderlandom (C-460/01) oraz Komisja przeciwko Niemcom (C-104/02)²⁸, główny zobowiązany może, w terminie trzech miesięcy po dniu zgłoszenia nieprawidłowej realizacji procedury tranzytowej, obalić domniemanie co do istnienia długu celnego, udowadniając, iż nieprawidłowość nie nastąpiła wskutek jego działania. Po upływie tego terminu główny zobowiązany nie może już obalić domniemania istnienia długu celnego, które może być jedynie podważone przez organy celne poprzez wykazanie, iż towar został we właściwym terminie przedstawiony w urzędzie przeznaczenia. Druga możliwość polega na tym, iż urząd wyjścia nie żąda tego dowodu od głównego zobowiązanego. W tym przypadku główny zobowiązany może, moim zdaniem, tak jak organy celne, obalić domniemanie istnienia długu celnego nawet po upływie 14 miesięcy od dnia wprowadzenia towaru do tranzytu.

71. Należy zatem stwierdzić w niniejszej sprawie, iż powstało domniemanie długu celnego, które zostało obalone, ponieważ urząd przeznaczenia przedstawił urzędowi wyjścia dowód, iż towar został dostarczony we właściwym czasie do urzędu celnego przeznaczenia.

28 — Wyżej wymieniona w przypisie 25 opinia rzecznika generalnego C. Stix-Hackl.

E — Obowiązek wpisania na rachunek tytułu Wspólnoty do środków własnych

72. Drugim pytaniem, na które trzeba odpowiedzieć, jest to, czy władze włoskie były zobowiązane do wpisania środków własnych na rachunek Wspólnoty. Artykuł 2 rozporządzenia nr 1552/89 oraz art. 2 rozporządzenia nr 1150/2000 są istotne dla stwierdzenia tytułu Wspólnoty do środków własnych.

73. W swojej skardze Komisja powołuje się zarówno na rozporządzenie nr 1552/89, jak i rozporządzenie 1150/2000, które zastąpiło to pierwsze począwszy od dnia 31 maja 2000 r. Należy zatem najpierw wyjaśnić, które z tych rozporządzeń powinno mieć zastosowanie w niniejszej sprawie²⁹. W odniesieniu do stosowania przepisów tych dwóch rozporządzeń, należy zwrócić uwagę, iż ze względu na fakt, że prawo wspólnotowe zostało zmienione w czasie trwania postępowania poprzedzającego wniesienie skargi, Komisja może żądać stwierdzenia uchybienia zobowiązaniu państwa członkowskiego, które wynika z przepisów aktu początkowo obowiązującego, które to przepisy zostały później zmienione, jeżeli przepisy te zostały utrzymane w nowym akcie³⁰. Przedmiot sporu nie może z kolei obejmować zobowiązań wynika-

29 — Komisja przedstawiła swoje uzasadnione opinie w dwóch sprawach po wejściu w życie tego nowego rozporządzenia; w postępowaniu w sprawie naruszenia nr 2003/2241 uzasadniona opinia została wydana w dniu 5 lipca 2005 r., a w postępowaniu w sprawie naruszenia nr 2006/2266 w dniu 12 października 2006 r.

30 — Zobacz na przykład wyrok z dnia 12 czerwca 2003 r. w sprawie C-363/00 Komisja przeciwko Włochom, Rec. s. I-5767, pkt 22.

jących z nowych przepisów, które nie mają odpowiednika w pierwotnej wersji danego aktu, bowiem oznaczałoby to istotne naruszenie formalne przepisów postępowania w sprawie stwierdzenia uchybienia³¹.

74. Artykuł 2 rozporządzenia nr 1552/89 został zastąpiony przez art. 2 rozporządzenia nr 1150/2000. Artykuł 2 rozporządzenia nr 1552/89 stanowił, iż tytuł Wspólnot do środków własnych jest ustalony, gdy właściwy urząd krajowy powiadamia dłużnika o kwocie do zapłaty; dłużnik jest powiadomiony jak tylko jego osoba zostanie ustalona i kiedy właściwy organ administracyjny jest w stanie obliczyć wysokość tego tytułu przy uwzględnieniu wszystkich przepisów wspólnotowych w tej dziedzinie. Artykuł 2 rozporządzenia nr 1150/2000 stanowi, iż tytuł Wspólnot do środków własnych jest ustalony gdy *zostały spełnione warunki* przewidziane w regulacjach celnych dotyczące wpisu tytułu dochodów budżetowych w rachunkach i powiadamiania dłużnika. Brzmienie art. 2 zostało zatem zmienione z chwilą wejścia w życie nowego rozporządzenia i z tego względu w niniejszej sprawie należy brać pod uwagę przepisy pierwotnego rozporządzenia.

75. Rząd włoski wyjaśnił na rozprawie, iż władze włoskie nie powiadomiły głównego zobowiązanego o kwocie do zapłaty. Niezależnie od tej okoliczności, tytuł Wspólnoty do środków własnych w każdym razie powstał wraz z upływem terminów wskazanych

w art. 379 rozporządzenia nr 2454/93, a więc najpóźniej wraz z upływem terminu 14 miesięcy po przedstawieniu towaru w urzędzie wyjścia. W przypadku konwencji TIR ten tytuł Wspólnoty powstaje wraz z upływem terminów przewidzianych w art. 11 konwencji, a mianowicie roku i trzech miesięcy, co łącznie stanowi piętnaście miesięcy, a najpóźniej trzech lat od daty otrzymania karnetu TIR.

76. Władze włoskie powinny były wziąć pod uwagę tytuł Wspólnoty do środków własnych na podstawie art. 6 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1552/89, który stanowi, iż tytuły te, ustalone zgodnie z art. 2, są wpisywane w rachunkach najpóźniej pierwszego dnia roboczego po 19. dniu drugiego miesiąca następującego po miesiącu, w którym tytuł został ustalony. Artykuł 6 ust. 3 lit. a) rozporządzenia nr 1150/2000 zawiera identyczne postanowienie co przepis art. 6 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1552/89; w świetle wspomnianych zasad możliwe jest zatem również stosowanie tego ostatniego rozporządzenia. Z orzecznictwa wynika, iż państwa członkowskie nie mogą zaniechać stwierdzenia wierzytelności, nawet jeśli je kwestionują, bo w przeciwnym razie należałoby przyjąć, że równowaga finansowa Wspólnoty może zostać zachwiana wskutek zachowania jednego z państw członkowskich³². Państwa członkowskie są zwolnione z obowiązku udostępniania Komisji kwot odpowiadających ustalonym roszczeniom jedynie w przypadku, gdy

31 — Wyroki: z dnia 12 czerwca 2003 r. w sprawie C-363/00 Komisja przeciwko Włochom, Rec. s. I-5767, pkt 22, oraz z dnia 5 października 2006 r. w sprawie C-275/04 Komisja przeciwko Belgii, Zb.Orz. I-9883, pkt 35.

32 — Wyroki: z dnia 16 maja 1991 r. w sprawie C-96/89 Komisja przeciwko Niderlandom, Rec. s. I-2461, pkt 37, z dnia 15 czerwca 2000 r. w sprawie C-348/97, Rec. s. I-4429, pkt 64, oraz z dnia 15 listopada 2005 r. w sprawie C-392/02 Komisja przeciwko Danii, Zb.Orz. s. I-9811, pkt 60.

kwoty te nie zostały pobrane z powodu siły wyższej lub jeśli się okaże, że ich uzyskanie jest całkowicie niemożliwe z przyczyn, których nie można im przypisać³³.

78. Władze włoskie miały zatem obowiązek wpisania środków własnych na rachunek Wspólnoty.

77. Po upływie wspomnianych terminów domniemanie istnienia długu celnego wystarcza, aby powstał obowiązek wpisania tytułu Wspólnoty do środków własnych na rachunek. Z tego punktu widzenia nie jest zatem istotne ustalenie, czy urząd wyjścia wie z pewnością, czy dług celny powstał po stronie głównego zobowiązanego. Z punktu widzenia urzędu celnego dług ten uważa się za istniejący i urząd ze względu na istnienie tego domniemania powinien zaksięgować tytuł Wspólnoty do środków własnych. Analiza z punktu widzenia głównego zobowiązanego, na której opiera się rząd włoski w swoich uwagach, nie ma zatem decydującego charakteru w niniejszej sprawie — okoliczność, iż de facto żaden dług celny nie powstał po jego stronie w świetle art. 204 WKC, odgrywa istotną rolę dla urzędu celnego wyjścia jedynie wówczas, gdy urząd ten, porównując dokumenty celne, stwierdzi, iż nie miały miejsca nieprawidłowości w operacji celnej, i dokona zamknięcia procedury celnej. Można więc przyjąć, iż główny zobowiązany wypełnił swój obowiązek w ramach procedury tranzytu zewnętrznego, gdy przedstawił urzędowi celnemu przeznaczenia towar i dotyczące go dokumenty, podczas gdy urząd celny spełnił swój obowiązek, gdy stwierdził, iż nie było nieprawidłowości w procedurze tranzytowej.

F — *Odsetki za zwłokę*

79. Trzecią kwestią decydującą w niniejszej sprawie jest ustalenie, czy państwo członkowskie, do którego należy urząd celny mający obowiązek wpisania na rachunek tytułu Wspólnoty do środków własnych, powinno zapłacić odsetki za zwłokę liczone od dnia, w którym powstał obowiązek wpisania tych środków na rachunek Wspólnoty, aż do dnia, w którym zostało obalone domniemanie co do istnienia długu celnego. Obowiązek wpisania na rachunek Wspólnoty, który należy do państwa członkowskiego w ramach jego stosunków ze Wspólnotą, odpowiada obowiązkowi księgowemu urzędu celnego wpisania na rachunek, w ramach stosunków prawa celnego, środków własnych. Państwo członkowskie jest zatem zobowiązane do zapłaty tych odsetek za zwłokę za okresy, w których środki własne Wspólnoty powinny być wpisane na rachunkach, jeśli urzędy celne państwa członkowskiego wpisały je we właściwym czasie.

33 — Wyrok z dnia 15 listopada 2005 r. w sprawie C-392/02 Komisja przeciwko Danii, Zb.Orz. s. I-9811, pkt 66; zob. również moją opinię przedstawioną w dniu 10 lipca 2007 r. w sprawie C-19/05 Komisja przeciwko Danii, Zb.Orz. s. I-8597, pkt 74.

80. Artykuł 11 rozporządzenia nr 1552/89 stanowi w odniesieniu do odsetek za zwłokę, iż państwo członkowskie płaci odsetki za „każdą zwłokę”³⁴ w dokonaniu wpisu na rachunku” środków własnych Wspólnoty. Artykuł 11 rozporządzenia nr 1150/2000 zawiera identyczne postanowienie. Ponadto z orzecznictwa wynika, iż istnieje nierozdzielny związek pomiędzy obowiązkiem ustalenia tytułu Wspólnoty do środków własnych, które zostaną zaksięgowane na rzecz Komisji w określonym terminie, z jednej strony, a obowiązkiem uiszczenia odsetek za zwłokę, z drugiej strony³⁵. Odsetki za zwłokę są wymagalne niezależnie od tego, jaka jest przyczyna zwłoki w przekazaniu tych środków za rzecz Komisji³⁶. Nie jest zatem w świetle orzecznictwa konieczne rozróżnianie przypadku, w którym państwo członkowskie ustala środki własne i ich nie wpisuje na rachunek od przypadku, w którym państwo to zwyczajnie zaniechało ustalenia środków własnych³⁷.

81. Zasady te mają jednak zastosowanie moim zdaniem tylko wówczas, gdy dług celny faktycznie istnieje, a w każdym razie

wówczas, gdy istnieje domniemanie, iż ten dług istnieje i że środki własne są więc rzeczywiście należne. Zastosowanie tych zasad staje się jednak niemożliwe, jeśli zostanie udowodnione, iż dług celny faktycznie nie powstał oraz że w związku z tym nie istnieje tytuł Wspólnoty do wpisania środków własnych na rachunek, a nawet tytuł do już wpisanych środków własnych.

82. Należy teraz przedstawić w sposób bardziej szczegółowy związku pomiędzy uregulowaniem prawnym stosunków pomiędzy państwem członkowskim a przedsiębiorstwami (stosunki prawa celnego) a uregulowaniem prawnym stosunków pomiędzy państwem członkowskim a Wspólnotą (stosunki, które dotyczą środków własnych Wspólnoty). Z punktu widzenia ogólnej ochrony interesów finansowych Wspólnoty ochrona ta nie wynika z realizacji unii celnej, lecz przeciwnie, stanowi ona cel autonomiczny, który został umieszczony w traktacie w tytule II (postanowienia finansowe) części piątej a nie w części trzeciej, która reguluje polityki Wspólnoty i między innymi unię celną w rozdziale 1 tytułu I³⁸. Istnieje jednak związek — jak wynika z opinii rzecznika generalnego L. A. Geelhoeda w sprawie Komisja przeciwko Danii — pomiędzy przepisami celnymi a przepisami dotyczącymi środków własnych Wspólnoty w tym sensie, że właściwe krajowe organy celne powinny

34 — Kursywa moja.

35 — Zobacz wyroki: z dnia 16 maja 1991 r. w sprawie C-96/89 Komisja przeciwko Nederlandom, Rec. s. I-2461, pkt 38, z dnia 14 kwietnia 2005 r. w sprawie C-104/02 Komisja przeciwko Niemcom, Zb.Orz. s. I-2689, pkt 45, oraz z dnia 15 listopada 2005 r. w sprawie C-392/02 Komisja przeciwko Danii, Zb.Orz. s. I-9811, pkt 67.

36 — Zobacz wyroki: z dnia 16 maja 1991 r. w sprawie C-96/89 Komisja przeciwko Nederlandom, Rec. s. I-2461, pkt 38, z dnia 15 listopada 2005 r. w sprawie C-392/02 Komisja przeciwko Danii, Zb.Orz. s. I-9811, pkt 67, z dnia 5 października 2006 r. w sprawie C-275/04 Komisja przeciwko Belgii, Zb.Orz. s. I-9883, pkt 74, oraz z dnia 5 października 2006 r. w sprawie C-378/03 Komisja przeciwko Belgii, Zb.Orz. s. I-9805, pkt 53.

37 — Zobacz wyroki: z dnia 16 maja 1991 r. w sprawie C-96/89 Komisja przeciwko Nederlandom, Rec. s. I-2461, pkt 38, oraz z dnia 15 listopada 2005 r. w sprawie C-392/02 Komisja przeciwko Danii, Zb.Orz. s. I-9811, pkt 67.

38 — Zobacz podobnie wyrok z dnia 18 listopada 1999 r. w sprawie C-209/97 Komisja przeciwko Radzie, Rec. s. I-8067, pkt 29. W doktrynie zob. T. Lyons, *EC Customs Law*, Oxford University Press, Oxford 2001, s. 52 i 53.

w świetle przepisów celnych naliczyć, nałożyć i pobrać należności celne jako środki własne³⁹. Państwa członkowskie są następnie zobowiązane do podjęcia wszystkich wymaganych środków w celu udostępnienia Wspólnocie środków własnych, do których jest ona uprawniona, a są one zwolnione z tego obowiązku jedynie w przypadku, gdy pobranie nie mogło zostać przeprowadzone z powodu siły wyższej lub jeżeli okaże się, że ich uzyskanie jest całkowicie niemożliwe z przyczyn, których nie można im przypisać⁴⁰.

83. W niektórych określonych przypadkach można w pełni rozróżnić pomiędzy stosunkiem prawa celnego oraz stosunkiem dotyczącym środków własnych Wspólnoty. Trybunał rozstrzygał taki przypadek w sprawie De Haan⁴¹. W sprawie tej Trybunał stwierdził, iż istnieje różnica pomiędzy obowiązkiem ustalenia tytułu Wspólnoty do środków własnych oraz uprawnieniem państwa członkowskiego do żądania zapłaty długu celnego od głównego zobowiązanego. Trybunał stwierdził w pkt 34 wyroku, iż uchybienie przez organy celne terminom określonym w uregulowaniach celnych Wspólnoty może skutkować obowiązkiem zapłaty przez dane państwo członkowskie odsetek za zwłokę na rzecz Wspólnot

w ramach udostępnienia środków własnych oraz że uchybienie to pozostaje bez znaczenia dla wymagalności długu celnego oraz dla uprawnienia organów do odzyskania kwoty tego długu a posteriori. Trybunał stanął w późniejszym orzecznictwie na stanowisku, iż błąd organów celnych państwa członkowskiego ma taki skutek, że dłużnik nie musi uiścić kwoty danej należności celnej; nie narusza to obowiązku danego państwa członkowskiego do zapłaty kwoty środków własnych oraz odsetek za zwłokę z tytułu opóźnionego wpisania na rachunek środków własnych⁴².

84. Istnieje jednak zasadnicza różnica pomiędzy przypadkiem, w którym dług celny powstał, a państwo członkowskie *nie może go pobrać* ze względu na błąd jego organów celnych, a przypadkiem, w którym a posteriori okazuje się, iż dług celny *nie istnieje*, tak jak w niniejszej sprawie. Zasady, które przedstawił Trybunał w sprawie de Haan⁴³, nie mogą zatem zostać zastosowane w niniejszej sprawie.

85. W tym przypadku nie można zatem stwierdzić, iż po powstaniu po stronie państwa członkowskiego obowiązku wpisania na rachunek środków własnych Wspólnoty stosunek pomiędzy państwem członkowskim a Wspólnotą staje się całkowicie niezależny od stosunku pomiędzy państwem członkowskim

39 — Zobacz opinię rzecznika generalnego L. A. Geelhoeda w sprawie C-392/02 Komisja przeciwko Danii, Zb.Orz. s. I-9811, pkt 62. W doktrynie C. J. Berr oraz E. Natarel, twierdzą, iż w celu pobrania należności celnych najpierw stosuje się przepisy celne, a z kolei przepisy dotyczące środków własnych stosuje się już w fazie, która następuje po pobraniu należności celnych. Zobacz C. J. Berr, E. Natarel, *Chronique de jurisprudence du Tribunal et de la Cour de justice des Communautés européennes. Échanges commerciaux, Journal du droit international*, nr 2/2007, s. 633.

40 — Zobacz art. 17 ust. 1 i 2 rozporządzenia nr 1552/89 i rozporządzenia nr 1150/2000. W zakresie orzecznictwa zob. na przykład wyrok z dnia 15 listopada 2005 r. w sprawie C-392/02 Komisja przeciwko Danii, Zb.Orz. s. I-9811, pkt 66. Zobacz w doktrynie É. Meisse, *Application du système des ressources propres des Communautés, Europe*, nr 346/2006, s. 9.

41 — Wyrok z dnia 7 września 1999 r. w sprawie C-61/98 De Haan Beheer, Rec. s. I-5003.

42 — Zobacz podobnie wyrok z dnia 15 listopada 2005 r. w sprawie C-392/02 Komisja przeciwko Danii, Zb.Orz. s. I-9811, pkt 63. Zobacz również moją opinię z dnia 10 lipca 2007 r. w sprawie C-19/05 Komisja przeciwko Danii, Zb.Orz. s. I-8597, pkt 61.

43 — Wyrok z dnia 7 września 1999 r. w sprawie C-61/98 De Haan, Rec. s. I-5003.

a głównym zobowiązanym. Komisja także w sposób pośredni przyznaje, iż te systemy są ze sobą powiązane również po powstaniu obowiązku wpisania środków własnych na rachunek Wspólnoty. Jeżeli Komisja sądziłaby, iż obowiązek wpisania na rachunek środków własnych nadal istnieje, gdy się okazuje, że dług celny nie powstał, żądałaby w swojej skardze stwierdzenia uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego wskutek niewpisania środków własnych na rachunek Wspólnoty. Komisja wskazuje jednak w swojej argumentacji, iż jeśli zostaje stwierdzone, iż nie powstał dług celny, nie istnieje już obowiązek zaksięgowania środków własnych.

86. Istnieje dodatkowa przyczyna, dla której system środków własnych nie jest całkowicie niezależny od systemu prawa celnego. Artykuł 236 WKC stanowi bowiem, iż należności celne przywózowe lub wywózowe podlegają zwrotowi, „gdy okaże się, że w chwili uiszczenia kwota tych należności nie była prawnie należna”⁴⁴. Trybunał również potwierdził w swoim orzecznictwie, iż główny zobowiązany może żądać zwrotu zapłaconych kwot, jeśli się okaże, że procedura celna została prawidłowo zamknięta⁴⁵. Jeśli by zatem główny zobowiązany mógł żądać od państwa członkowskiego zwrotu

niesłusznie przekazanych kwot, ale państwo to miałoby nadal obowiązek — niezależnie od tego — wpisania tych środków na rachunek Wspólnoty, to państwo członkowskie musiałoby zapłacić tę samą kwotę dwukrotnie — raz na rzecz Wspólnoty, a drugi raz na rzecz głównego zobowiązanego. Taki nie jest jednak, moim zdaniem, cel ani przepisów celnych, ani przepisów dotyczących środków własnych Wspólnoty.

87. Należy zatem stwierdzić, iż w dniu, w którym zostało obalone domniemanie istnienia długu celnego, zostało również wykazane, iż środki własne zostały niesłusznie wpisane na rachunek Wspólnoty. Okoliczność, że krajowe organy celne miały obowiązek wpisania na rachunku środków własnych w dniu, w którym domniemanie długu celnego nadal istniało, nie powoduje zmiany tego stanowiska.

88. Wygaśnięcie tytułu Wspólnoty do środków własnych wywołuje jednak istotne skutki w odniesieniu do odsetek, które byłyby należne od państwa członkowskiego za zwłokę we wpisaniu tych środków własnych na rachunek. Uważam, iż należy w tym zakresie stwierdzić, iż wraz z wygaśnięciem tytułu Wspólnoty do środków własnych wygasa również tytuł Wspólnoty do odsetek za zwłokę w związku ze zwłoką we wpisaniu środków własnych na rachunek. Na poparcie tego stanowiska można przedstawić szereg argumentów.

44 — W świetle art. 236 ust. 2 główny zobowiązany może złożyć wniosek o zwrot należności celnych przed upływem trzech lat, licząc od dnia powiadomienia go o tych należnościach. Na temat tego uprawnienia głównego zobowiązanego zob. również T. Lyons, *EC Customs Law*, Oxford University Press, Oxford 2001, s. 411; M. Lux, *Guide to Community Customs Legislation*, Bruylant, Bruksela 2002, s. 494; C. J. Berr, H. Trémeau, *Le droit douanier. Communautaire et national*, wyd. 7, Economica, Paryż 2006, s. 237 i nast.

45 — Zobacz podobnie wyrok z dnia 14 kwietnia 2005 r. w sprawie C-104/02 Komisja przeciwko Niemcom, Zb.Orz. s. I-2689, pkt 88.

89. Obowiązek wpisania środków własnych na rachunek oraz obowiązek zapłaty odsetek za zwłokę we wpisaniu na rachunek mają w stosunku do siebie charakter obowiązku głównego i obowiązku akcesoryjnego. Ze względu na okoliczność, iż nie istnieje już obowiązek wpisania na rachunek, a więc obowiązek główny, zgodnie z zasadą „accessorium sequitur principale” przestaje również istnieć akcesoryjny obowiązek zapłaty odsetek za zwłokę we wpisaniu na rachunek. Odsetki za zwłokę są typowym instrumentem prawa cywilnego, ale podstawowe zasady dotyczące tego instrumentu można per analogiam zastosować do dziedziny prawa celnego, które mieści się w ramach prawa publicznego, a także do przepisów dotyczących uregulowania środków własnych Wspólnoty. Jeśliby w drodze analogii oprzeć się na prawie cywilnym, to dochodzi się do wniosku, iż zapłata odsetek jest zawsze związana z zapłatą długu głównego.

90. Wtórne prawo wspólnotowe, które dotyczy odsetek za zwłokę, opiera się na akcesoryjnym charakterze odsetek⁴⁶. Zasada jest również przyjęta w prawie licznych państw członkowskich UE⁴⁷. Akcesoryjny charakter odsetek wynika również z doku-

mentów różnych grup eksperckich powołanych w celu ujednolicenia prawa europejskiego oraz instrumentów prawa międzynarodowego. A zatem zostało na przykład wskazane w art. III.-3:708(1) projektu Wpólnych Ram Odniesienia (Draft Common Frame of Reference), iż dłużnik powinien zapłacić odsetki za zwłokę, jeżeli pozostaje on w zwłoce z zapłatą określonej kwoty pieniężnej⁴⁸. Artykuł 4.507(1) zasad Europejskiego Prawa Umów (Principles of European Contract Law)⁴⁹ zawiera podobne postanowienie. Także w art. 78 konwencji o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów zostało wskazane, iż jeżeli strona nie dokona zapłaty ceny lub innej należności, druga strona ma prawo do odsetek od należnej sumy⁵⁰. Żaden z przywołanych dokumentów nie reguluje przypadku, w którym wierzyciel miałby prawo do odsetek za zwłokę, nawet gdyby nie ciążył już na nim obowiązek zapłaty należnej sumy.

46 — Zobacz dyrektywę 2000/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 czerwca 2000 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych (Dz.U. L 200 z dnia 8 sierpnia 2000 r., s. 35), która stanowi w art. 3 ust. 1 lit. c) pkt ii), iż „wierzyciel jest uprawniony do żądania zapłaty odsetek od opóźnień w płatnościach, o ile [...] nie otrzymał należnej sumy w odpowiednim czasie”. Kwota musi być zatem faktycznie należna, aby wierzyciel mógł żądać zapłaty odsetek za zwłokę.

47 — Można wskazać niektóre ustawodawstwa, w których ta zasada obowiązuje, ponieważ odsetki są należne za zwłokę w faktycznej zapłacie określonej kwoty: prawo belgijskie (art. 1153 Code civil), prawo czeskie (art. 121(3) i art. 517(2) Občanský zákoník), prawo estońskie (art. 113(1) võlaõiguseasutus), prawo francuskie (art. 1153 Code civil), prawo włoskie (art. 1224 Codice civile), prawo niemieckie (art. 288 (1) Bürgerliches Gesetzbuch), prawo portugalskie (art. 561 Código civil), prawo rumuńskie (artykuły 1082–1089 Cod civil), prawo słoweńskie (art. 378 Obligacijskega zakonika), prawo hiszpańskie (art. 1108 Código civil).

48 — Artykuł III.-3:708(1) Draft Common Frame of Reference stanowi: „W przypadku opóźnienia w zapłacie określonej sumy pieniężnej, niezależnie od tego czy opóźnienie to jest zawinione czy też nie, wierzyciel jest uprawniony do żądania odsetek za zwłokę od tej kwoty [...]”. Zobacz von Bar i in. (red.), *Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law. Draft Common Frame of Reference (DCFR)*. Interim Outline Edition, Sellier, Monachium 2008, s. 170. Wspólne Ramy Odniesienia nie należą obecnie do wspólnotowego prawa wiążącego.

49 — Artykuł 4.507(1) Zasad Europejskiego Prawa Umów stanowi: „W przypadku opóźnienia z zapłatą kwoty pieniężnej, wierzyciel jest uprawniony do żądania odsetek od tej kwoty [...]”. Zobacz O. Lando, H. Beale (red.), *Principles of European Contract Law. Part I: Performance, Non-performance and Remedies*, Kluwer Law International, The Hague, London, Boston 1995, s. 212. Zasady Europejskiego Prawa Umów nie są obecnie wiążącym aktem prawa wspólnotowego.

50 — Konwencja Narodów Zjednoczonych o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów sporządzona w Wiedniu dnia 11 kwietnia 1980 r., weszła w życie dnia 1 stycznia 1988 r.

91. Stosunki prawa cywilnego są w istocie stosunkami dwustopniowymi pomiędzy obowiązkiem głównym a obowiązkiem akcesoryjnym, ponieważ dłużnik, który jest w zwłoce, jest zobowiązany do zapłaty odsetek za zwłokę bezpośrednio na podstawie głównego obowiązku zapłaty. W niniejszej sprawie, stosunki są z kolei trójstopniowe: przede wszystkim powstaje dług celny, następnie obowiązek wpisania na rachunek określonej kwoty środków własnych, a wreszcie odsetki za zwłokę, które należy zapłacić ze względu na zwłokę we wpisaniu tych kwot na rachunek. Istnienie tego potrójnego stosunku nie może jednak, moim zdaniem, zmienić stanowiska, iż w niniejszej sprawie Wspólnocie nie przysługuje tytuł do odsetek za zwłokę. Prawo wspólnotowe dotyczące środków własnych przestaje mieć zastosowanie, kiedy zostaje obalone domniemanie, iż powstał dług celny, ponieważ system prawny, który reguluje środki własne Wspólnoty, nie może być tak niezależny od stosunku prawa celnego, iż obowiązek, który powstałby w jego ramach, mógłby pozostać całkowicie autonomiczny.

92. Słuszność argumentacji odnoszącej się do akcesoryjnego charakteru odsetek za zwłokę potwierdza okoliczność, iż ratio tej argumentacji może mieć również zastosowanie w niniejszej sprawie, to znaczy w przypadku, gdy środki własne — w przeciwieństwie do tego, co wynika z akt niniejszej sprawy — zostały zaksięgowane, chociaż z opóźnieniem, a państwo członkowskie uiszcilo odsetki za

zwłokę z tytułu opóźnionego zaksięgowania, nawet jeżeli po zaksięgowaniu okazało się, iż nie istniał dług celny. Jak już wskazałam w opinii przedstawionej w sprawie Komisja przeciwko Danii, jeżeli Wspólnota otrzymuje wpływ z tytułu środków własnych Wspólnoty, do których nie jest uprawniona, równowaga finansowa Wspólnoty ulega zachwianiu na szkodę państwa członkowskiego⁵¹. W takim przypadku mogłoby mieć miejsce przeniesienie posiadania na rzecz Wspólnoty bez odpowiedniej podstawy prawnej, a zatem bezpodstawne wzbogacenie Wspólnoty⁵². Jeżeli środki własne Wspólnoty zostały zaksięgowane z opóźnieniem i jeżeli państwo członkowskie uiszcilo odsetki z tytułu opóźnionego zaksięgowania, należy moim zdaniem wymagać od Wspólnoty zwrotu kwoty środków własnych, jak i odsetek za zwłokę uiszczonych przez państwo członkowskie.

93. Jak słusznie wskazuje rząd włoski, obowiązek zapłaty odsetek za zwłokę w niniejszej sprawie nadawałby tym odsetkom charakter sankcji. Odsetki za zwłokę mogą mieć z pewnością na celu ukaranie, ponieważ odsetki te poprzez „nałożenie kary” za każdy dzień zwłoki zmierzają do wymuszenia na dłużniku zapłaty we właściwym terminie.

51 — Zobacz moją opinię z dnia 10 lipca 2007 r. w sprawie C-19/05 Komisja przeciwko Danii, Zb.Órz. s. I-8597, pkt 89.

52 — Op.cit.

Karny charakter odsetek jest jednak związany z faktycznym istnieniem zobowiązania głównego⁵³. Komisja zmierza w rzeczywistości w swojej skardze do wypełnienia luki prawnej, która w sposób oczywisty istnieje w odniesieniu do sankcji za uchybienie ciążącym na państwach członkowskich zobowiązaniom do księgowania środków własnych. Ten zamiar Komisji można oczywiście zrozumieć, biorąc pod uwagę możliwości nadużyć i uchylania się przez państwa członkowskie od obowiązku księgowania środków własnych⁵⁴, lecz byłoby to sprzeczne z charakterem odsetek za zwłokę, jeśli miałyby one w rzeczywistości zastępować sankcje za naruszenia prawa wspólnotowego.

dodatkowego odszkodowania niemającego związku z zapłatą odsetek za zwłokę⁵⁵. Istnieje zatem również w prawie cywilnym możliwość ustanowienia dodatkowej sankcji za naruszenie obowiązku zapłaty w przewidzianym terminie. Komisja może ponadto wszcząć przeciwko państwu członkowskiemu postępowanie o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego na podstawie art. 226 WE ze względu na opóźnione wpisanie w rachunkach środków własnych Wspólnoty. Okoliczność, iż państwo członkowskie nie wpisało tych środków na rachunek w momencie, w którym obowiązywało już domniemanie istnienia długu celnego, może moim zdaniem stanowić uchybienie. Kwestię uchybienia zobowiązaniu wpisania na rachunek w momencie, kiedy obowiązywało jeszcze domniemanie istnienia długu celnego, należy odróżnić od kwestii zapłaty odsetek w sytuacji, kiedy domniemanie to zostało już obalone.

94. Uważam, iż ta luka prawna istniejąca w prawie wspólnotowym może być wypełniona na kilka sposobów. Komisja może zaproponować zmianę prawodawstwa w celu zapewnienia w stosunku do wspomnianych naruszeń skutecznej sankcji — także pieniężnej, która byłaby stosowana niezależnie od zapłaty odsetek za zwłokę. Należy wskazać tytułem porównania, iż również w prawie cywilnym co do zasady nie wyklucza się możliwości żądania przez wierzyciela od dłużnika pozostającego w zwłoce zapłaty

95. Na podstawie powyższych rozważań sądzę, iż państwo członkowskie, do którego należy urząd celny, który był zobowiązany do zaksięgowania tytułu Wspólnoty do środków własnych, nie jest zobowiązane do uiszczenia odsetek za zwłokę od dnia, w którym powstał obowiązek państwa członkowskiego wpisania tych środków na rachunek do dnia, w którym obalone zostało domniemanie istnienia długu celnego.

53 — Należy w tym zakresie zwrócić uwagę, iż w doktrynie jest wyrażany pogląd, zgodnie z którym powstanie długu celnego wskutek istotnych uchybień formalnych stanowi w pewnym sensie sankcję. Tak zob. K. P. Müller-Eiselt, *Die Entstehung der Zollschild bei Verstoß gegen Verfahrensvorschriften nach dem Zollkodex — Das Zollschildrecht auf dem Irrweg zu einem Sanktionszollrecht?*, *Zeitschrift für Zölle und Verbrauchssteuern*, nr 12/2001, s. 398; K. Fuchs, *Zollschild — Probleme der Rechtsfolgen und der Abgrenzung*, *Zeitschrift für Zölle und Verbrauchssteuern*, nr 2/2004, s. 38.

54 — J. A. E. Vervaele, *La fraude communautaire et le droit pénal européen des affaires*, Presses universitaires de France, Paryż 1994, s. 45, jako jedną z form oszustwa wskazuje oszustwo w przywozie lub wywozie towarów.

55 — Zobacz podobnie art. 4.507(2) PECL (Zasad Europejskiego Prawa Umów), który pozwala osobie pokrzywdzonej, oprócz odsetek za zwłokę, żądać odszkodowania z tytułu poniesionej szkody. Zobacz O. Lando, H. Beale (red.), *Principles of European Contract Law. Part I: Performance, Non-performance and Remedies*, Kluwer Law International, The Hague, London, Boston 1995, s. 212. Artykuł III.-3:708(2) Draft Common Frame of Reference zawiera podobne postanowienie. Zobacz von Bar i in. (red.), *Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law. Draft Common Frame of Reference (DCFR). Interim Outline Edition*, Sellier, Monachium 2008, s. 170.

VII — Wnioski

96. Wobec powyższych rozważań, proponuję Trybunałowi, by:

- oddalił skargę,
- obciążył Komisję Wspólnot Europejskich kosztami postępowania.